

PLUJA I PODERS FÀCTICS. PASSEIG

A l'Ajuntament d'Ells sempre hi plovia. No a gust de tothom, ni de molts, ni de ningú, ni dels altres. Queia pluja, plugim, mullinet, plovisqueig, gotellada, tempirada, ruixat, xàfec, aiguat, diluvi, tempesta... Els habitants d'Ells vestien impermeables xarolats i lluent; d'altres gastaven paraigües estandarditzats, disseny ratapinyada; un fotimer de ciutadans anaven en cos de camisa, a l'estiu estiuencs i a l'hivern hivernencs o hivernals. Aquests no s'havien assabentat que a l'Ajuntament d'Ells hi plovia. A vegades, mantes d'aigua. A l'Ajuntament sempre, i a la ciutat, no, o gairebé no. Però quan plovia i tronava a la ciutat, a l'Ajuntament hi plovia i hi tronava més. Molts, malgrat tanta pluja, continuaven sense detectar la climatologia humida; molts altres, en canvi, la detectaven higromètricament, encara que rostís la sequera. Lluïa, brillava, rutilava el sol i ells deien: a l'Ajuntament hi plou. Veien un núvol negre que planejava sobre la vella màquina de tren rovellada. Era com una tapadora o una cobertora. De la cobertora, en descendien fils d'argent.

A l'Ajuntament hi plou, deien. Hi plou o hi trona. Totes dues coses. Hi llampega. I sabien si plovia a gust dels de l'Ajuntament, o al seu gust, el dels ciutadans. D'altres sabien que a l'Ajuntament hi plovia o hi tronava, però no sabien a gust de qui. En realitat, plovia sempre a gust dels uns o dels altres, o a disgust dels altres o dels uns, segons el cas, però hi plovia, o a gust de ningú. Deixem-ho. I més que a gust fins i tot dels de l'Ajuntament, plovia segons el seu tarannà, el dels regidors i funcionaris, i era com si la pluja, la fabriquessin els de l'Ajuntament.

Va ploure la major part dels dies de campanya electoral. Plugim.

Va ploure el dia de la presa de possessió del consistori. Plovisqueig.

Plovia els dies que hi havia ple. Xàfec.

Plovia a les reunions de la permanent. Llamps i trons.

Plovia a totes les reunions municipals. Ràfegues, ratxes, torbonades.

Plovia el matí que vam anar a saludar la guàrdia civil. Hi anàvem l'alcalde, el primer tinent d'alcalde i jo. (Ramiro Alonso, Jaume Ferrer, Fernando Cranes).

La idea de visitar la guàrdia civil havia sortit d'en Jaume Ferrer: d'ell i del grup comunista que abanderava. En Cranes els acompanyava pel seu

renom d'escriptor, que ultrapassava les fronteres d'Ells, i per la seva categoria d'exsenador. La fama sempre impressiona. Tothom havia dit: no hem de visitar-los per res; són ells, els que haurien de venir a presentar-se'ns. Ells eren les forces fàctiques: guàrdia civil, exèrcit i policia nacional. En Cranes pensava que es tractava de policia nacional i no policia armada, que de grisos havien passat a marró glacé. Els poders fàctics obraven com si no s'haguessin assabentat que ja feia quatre anys que la democràcia havia substituït la dictadura. La democràcia, que havia de ser una senyora grassa, resultava ser una senyora malgirbada. Havia entrat de cantó a la vida del país. Per als poders fàctics, la democràcia era com si plogués. A Ells, on plovia tant, per als poders fàctics era com si hi plogués més. Aquests poders no hi havien assistit, el dia de la presa de possessió, perquè no els havien convidats. No els havien convidats perquè el consistori encara no era consistori. D'aquesta primera reunió n'havia de sortir l'acord.

“A en Fernando Cranes el descavalcaren del càrrec de senador quan Adolfo Suárez dissolgué les Corts Espanyoles, el 29 de desembre de 1978. Llavors es presentà —primeres eleccions municipals portades a terme, 3 d'abril de 1979— a les llistes del PSUC, les quals va capitanejar. Es creia que la fama d'en Fernando Cranes com a escriptor i senador remuntaria la candidatura comunista que a les eleccions generals i davant els socialistes no havia estat tan pròspera a Ells com els comunistes volien. En Cranes es mantenia independent, amb debilitat per al PSUC. Estimava el PSUC com hom estima una puta vella i lletja —reia, en dir això— i sense saber per què, per què estimava la puta, per què estimava el PSUC. Els comunistes ellencs (s'hauria d'haver escrit ellins, ellincs o elliens) li van demanar que els encapçalés. No ho volia, *ara* pensava que no era una puta vella, sinó una amant romàntica difícil d'entronitzar, però ho va acceptar. No guanyaren les eleccions, però les van remuntar, sort de tu, li van dir, i van anar quasi-quasi, i ell, llavors, va voler, o va demanar, o li van donar la Regidoria de Cultura...” (*Hem estat traïts*).

Els ucedistes havien fet cap, la nit de l'escrutini, al local comunista, on regnava l'eufòria pels resultats obtinguts. Els felicitaven i els oferien els seus dos vots. N'hi hauria prou per a obtenir ells l'alcaldia en lloc del socialistes. L'Antonio o Antoni Lladó, candidat d'UCD, havia fet la proposició deshonest a en Fernando Cranes i en Fernando Cranes havia trucat a en Jaume Ferrer: mira el que ens proposen. En Ferrer havia contestat que ho agraià, però que amb la dreta mai, i aquell dia de la presa de possessió havien donat el seus vots als socialistes perquè traguessin alcalde àmpliament, cosa que van fer.

El guàrdia civil s'havia encaixonat darrere la seva taula de despatx. Segui. Només hi havia dues cadires més. El tricorni xarolat del guàrdia penjava d'un penjador. Relluïa com els impermeables dels ellencs. Molts els deien ellins.

—Ordenança, porta una altra cadira! Vostès diran...

El comandant de la guàrdia civil era sergent. O brigada. Tres sardinetes a la bocamàniga. En Cranes ja no recordava les graduacions de quan va fer la mili. Una sardineta significava: sé llegir però no sé escriure; dues sardinetes, sé escriure però no sé llegir; tres sardinetes, he de vigilar aquests dos intel·lectuals. En Cranes va somriure. Com més grassos, més rucs i més vigilants.

—Vostès diran. Què m'han dit que són?

L'alcalde Ramiro es va ruboritzar. El tinent d'alcalde Ferrer abaixà el cap. L'exsenador i escriptor famós Cranes va tornar a somriure. Per dins. Com abans. El guàrdia civil quedava entre sardònic i tronxo.

A la tornada, el sol brillava serè. Necessitaven que algú tingués cura del protocol. Així, amb protocol, no s'hi haurien presentat ras i curt, davant del guàrdia civil, sinó que s'hi haurien presentat ras i amb faramalla. Igual que el guàrdia civil tenia un ordenança que deia: sí, brigada; no, brigada; a les seves ordes, brigada..., ells havien de tenir un protocol que, anant al davant, gesticulés: aquí el senyor alcalde d'Ells, aquí el senyor tinent d'alcalde d'Ells, aquí el senyor exsenador del regne i intel·lectual d'Ells... Tots digueren: en Galtones.

En lloc de Galtes li deien Galtones. Per què? Tenia les galtones de morsa. Els seus amics els gais li ho engegaven: *tienes mofletes de morsa, ui, oi, ai*, i les hi pessigaven, mentre ell deia: *mofletes?, galtones;* aneu-vos-en a la merda, papallones. I tots: bé, doncs galtones, ui, oi, ai, ih, eig...

En Galtones es deia Simón Culebreja. Altra vegada era el mateix Galtones el que el rectificava: Colebrija.

A en Ferran Cranes, el seu grup comunista li gastava bromes:

—Quin llibre que escriuràs sobre el que passa aquí!

—Has d'escriure un llibre sobre el que passa aquí...

—Un llibre que a nosaltres ens faci sortir ben parats, sobre tot el que passa aquí...

—Només amb la Guiomar es podria escriure un llibre sobre el que passa aquí...

—Com es titularà, aquest llibre sobre el que passa aquí?

Com sempre explicava en Cranes: vam anar a presentar les nostres credencials al guàrdia civil i ell ens va prendre la filiació igual que a uns delinqüents. No ens va retratar de front ni de perfil ni ens va prendre les empremtes dactilars de miracle. A veure, a veure, va dir després d'inquirir els nostres noms. Va mirar un arxivador, va treure'n unes fitxes i, joiós, digué: aquí els tinc. Vostè treballa d'ordenança en un banc, oi? En Ramiro només contestà: no, de meritori. I a en Ferrer: i vostè, veig que també treballa de pixatinters al Gas. Ara veig que han millorat. Enhorabona. A la vida sempre s'ha de prosperar. Jo, encara que sóc brigada, també sóc el comandant

d'aquest post. Vostès han d'ajudar-me perquè m'ascendeixin a tinent, i llavors seré el coronel del post. I a mi, continuava en Cranes, va arribar a dir-me: a vostè no l'hi tinc, aquí. I assenyalaria la caixa de ferro com hauria pogut assenyalar el calabós. Vostè no viu a Ells, vostè no és d'Ells. No sabia, reia en Cranes, si m'ho preguntava o ho afirmava. I nosaltres, rucs, vinga a explicar-li la tracamanya que si t'empadronaves a Ells era com si fossis d'Ells. I que l'ajudàriem a aconseguir-li ascens... Casum dena!

En vista de l'èxit van desistir d'anar a veure la policia i l'exèrcit. Ja convidarien aquests poders al primer ple solemne que celebressin. En Galtones tindria cura de les regles de protocol: al comandant de la guàrdia civil, que el col·loqués més avall que l'inspector en cap de la policia i el coronel del regiment de blindats. L'alcalde Ramiro fantasiejava. Faré com Tarradellas, que rebaixava l'autoritat a qui tenia mania amb la col·locació que li assignava en els actes públics i oficials de la Generalitat, i donava la culpa del disbarat al cap de protocol. Tothom va imaginar el comandant del post de la guàrdia civil capant en Galtones.

A la pregunta de com es titularia el llibre sobre el que passa aquí, hauria hagut de contestar: *Un Ajuntament anomenat Aquí*. Enigmàticament, respongué:

—*Un Ajuntament anomenat Simón*.

Va repetir:

—*Un Ajuntament anomenat Siiii-món...*

Amb cadència. La primera sí·l·laba, dolça i llarga; la segona, greu, pesada i sense accent, amb dengue a la veu.

Després, quan el va escriure, va pensar que ell ja no era ell —mai més no va ser ell—, sinó ells, i va canviar-ne lleugerament el títol.

Havia fet caminades per tota la ciutat abans de les eleccions, quan va pensar que no s'escapava d'anar per a alcalde. Tot eren nuvolots. A la Zona Costanera, limítrofa amb Ells —pocs metres, escassos minuts—, el cel estava diàfan. Així que ell passava de la claror a la foscor i de la foscor a la claror d'una manera esquizofrènica.

En Simón Colebrija, Simo o Cole per als íntims, bramava a la seu del seu partit perquè, amb més mèrits que en Ramiro Alonso, no el col·locarien de cap de llista. La democràcia era tolerant, el partit era tolerant, el poble era tolerant, els costums eren tolerants: a un marieta ja no l'apedregaven com a un gos rabiós ni l'afusellaven si feia la mili, però d'aquí a portar-lo per a alcalde i que aconseguís llavors ser alcalde, això, no. Fins aquí podíem arribar. En Simo Cole es deia a si mateix: en Ramiro Alonso és idiota. Ell podrà ser l'alcalde oficial, però jo seré l'alcalde a l'ombra. Jo mouré els fils i el faré anar com un titella.

En Ramiro Alonso, durant la campanya electoral, es deia: no deixaré que en Galtones em doni pel sac.

En Cranes va dir al seu grup, quan van tenir lloc les primeres reunions després de triar-los: en Galtones posarà sempre l'Ajuntament a parir. No, home, no n'hi haurà per a tant, van dir els del seu grup; ja el marcarem, el controlarem i el desbancarem. Durant tots els mesos que va durar el regnat li ho van admetre milers de vegades: quina vista que vas tenir, Ferran. Amb això, en Fernando Cranes es considerava pagat per la seva perspicàcia i es posava cofoi.

De tota manera, a ell, els socialistes i els comunistes l'havien donat per la rereguarda quan van col·locar en Galtones al Consell d'Administració de la Regidoria de Cultura. En Galtones l'havia rereguardat més. En Galtones per gust, els socialistes per obligació i els comunistes a contrapèl, tres postures iguals i diferents com la Santíssima Trinitat i poques coses més.

EN BASILIO. PREÀMBUL ELECTORAL

En Basilio, aquell matí, anava a buscar el cotxe —ja arribava tard a la feina, sempre arribava tard a tot arreu però sempre matinava més que ningú— quan va veure que una excavadora mossegava la cantonada del solar on ell i molts altres aparcaven.

—Ei! Aturi's! —crià al toro o excavadora, i la màquina trasto, hihihihihhi, com si renillés, es va parar—. Què fa?

—Oh! Jo obeeixo ordres —va dir el de la màquina trasto.

—Doncs no continuï, amic, si vol tenir la festa en pau. Ei, escolti!

En Basilio havia aturat un avi.

—Posi's aquí, vigilant aquesta màquina, que de seguida venim tots. Si es posa en moviment, clavi una pedrada al maquinista. Jo avui perdré el jornal, però tot sigui per la causa.

—Però tu treballes, Basilio?

—Treballo en les meves coses —contestà en Basilio.

A en Basilio Frascales o Frescales Favores no li agradava pensar, el que li encantava era la gresca. Aleshores no es cansava. Molts li deien Frescales, pensant-se que era un sobrenom.

—No, senyor: Frascales.

Uns altres li deien Favores. Això li agradava més.

—No tan sols em dic així: sóc així. No tinc remei, què hi farem.

En Basilio Frascales Favores era president de l'Associació de Veïns de Bellresguard. President bananer. Sempre que hi havia eleccions, i n'havien fetes unes quantes, sortia elegit. És veritat que ningú no volia ser president, per això ningú no s'hi presentava: per això sempre sortia ell. La gent sabia que, encara que haguessin desitjat el seu lloc, tampoc no haurien sortit elegits. Coneixia bé la mecànica de les votacions, i amb els seus adlàters —en Cranes els deia *col·lèguins*— se les manegava per arribar finalment a la victòria.

Van arribar els que tenien els cotxes aparcats en aquell solar. Van dir el nom del porc a l'home del bulldòzer. El porc insistí que ell només obeïa ordres. D'acord. I també d'acord que el solar era de l'Ajuntament, però a ells mai no els havien dit res per aparcar-hi. El solar era de l'Ajuntament, però a ells els

deixaven aparcar-hi. El solar era de l'Ajuntament, però a ells els havien donat permís per a aparcar-hi. El solar era de l'Ajuntament, però a ells els havien dit que hi aparquessin. El solar era de l'Ajuntament, però a ells els obligaven a aparcar-hi. El solar era de l'Ajuntament, però a ells els l'havien donat perquè hi aparquessin. El solar era de l'Ajuntament, però era com si no fos de l'Ajuntament perquè ells, un cert grup de veïns, tenien preferència sobre la resta de veïns per a aparcar-hi. Així ho explicaven uns, aixà ho explicaven uns altres. El porc i el seu toro ja guillaven. En Basilio li havia donat una targeta amb el seu nom perquè digués als seus caps que aquell senyor era el que l'havia fet plegar. A la targeta hi posava: "*Basilio Frascales Favores / Basili Frascales Favors / Presidente de la Asociación de Vecinos de Bellorresguardo / President de l'Associació de Veïns de Bellresguard*". El credo del bilingüisme s'anava escampant. En Basilio era anticatalà, dissimulant-ho, i anticomunista, sense dissimular-ho.

Els d'Enderrocs i Escorranyts van trucar a l'Ajuntament d'Ells. Els usuaris que aparquen el cotxe allà no ens deixen treballar. El secretari de l'Ajuntament va dir a l'alcalde: un grup de gent impedeix treballar allà. L'alcalde va dir al regidor de Cultura: una barrera humana bloqueja la feina allà. En Cranes va treure el cap per la finestra del despatx. Que estrany! Feia sol. Va estirar la mà. Un nuvolet com una flor la hi va esquitxar. Ah! Era la seva primera decepció municipal. Un veïnat que, en lloc de felicitar-lo, acabava d'etzibar-li una guitza. Es va fregar la mà, tot assecant-se-la, però se la refregava com si li fes mal. Es va obrir la porta. No era la Guiomar. Portaven, tots dos homes, les granotes blanquinoses, amb mapes de pintura.

—De quin color li pintem el despatx?

—Negre.

—Negre?

—Sí. Passa res?

—Com que tots els pintem de color de merda... —digué un dels pintors.

—De merda? —va dir en Cranes.

—Ocre —digué l'altre pintor.

I afegí:

—Tots ocre menys un. Un, rosa.

El d'en Galtones, apostà en Cranes.

—Jo el vull de merda, vull dir ocre. Però a les quatre parets escrivíu-hi moltes vegades: merda, merda, merda, merda, merda...

Els dos pintors es van mirar.

—O, si no, millor que hi escrigueu: Kafka, Kafka, Kafka, Kafka, Kafka...

El de la merda, recelós i vigilant, es posà l'índex a la temple i el va fer anar com una barrina, un moment que en Cranes no el veia.

Quan els reunien perquè els ensinistressin per a la propera presa dels

ajuntaments, una cosa semblant a una classe teòrica, sempre explicava una història que semblava un acudit. Els altres ni reien. S'oblidava que ja havia explicat l'acudit abans i hi tornava a la propera reunió. Seria la vedet del grup comunista als imminents comicis, i li tenien una commiseració respectuosa. L'Argeligogu, un que tenia totes les vocals al cognom, si el pronunciaves bé, i les hi tenia correlatives —en Cranes deia Argulago i no li sortien els comptes—, li demanava sempre: va, Ferran, explica allò de l'illa, com era? És clar, deia ell, és que amb el panorama que pinteu n'hi ha per a galopar. L'Argeligogu, llavors, xiulava: *a galopar, a galopar, hasta meterlos en el mar...*

Durant la guerra del Pacífic, un capità arengà els seus homes abans de desembarcar en una illa presa pels japonesos. Ens acostarem a la costa sota el foc granejat de l'artilleria contrària. Amb compte de no caure a l'aigua infectada de taurons. A la sorra de la platja, compte amb els escorpins. Arrossegueu-vos per terra per esquivar les ràfegues de les metralladores. Si arribeu a la selva, compte amb les lianes infestades de serps. Al mateix temps, esquiveu les aranyes, que són verinoses. Quan us fiquem al riu, gardeu-vos dels cocodrils i les piranyes. Un cop internats a la manigua, haureu d'esquivar mines, tigres, panteres... Molta precaució amb l'aigua que begueu si voleu evitar febres i epidèmies. No us deixeu picar pels mosquits, perquè poden contagiar-vos el paludisme. Aneu amb compte, a més... Llavors, un soldat ras va preguntar: capità, per què no deixem la illa a l'enemic? Davant la perspectiva dels ajuntaments que, segons els experts, havíem d'heretar, venien ganes de cridar: per què no deixem els ajuntaments a l'enemic, en aquest cas, a la dreta, que ja hi estava instal·lada? La broma d'en Cranes sempre era rebuda amb un ha! desinflat i cares de pomes agres. En Cranes, a més, s'adonava que començava a entrar-li la síndrome dels polítics que ja li havia entrat quan era senador: primer no ho vull i després em moro. Havia ronsejat respecte a l'assumpte d'aspirar a l'alcaldia d'Ells quan li ho van proposar; ara, durant la classe teòrica, anava amb el cor a l'estómac i l'estómac al cor: mira que si no guanyem, sinó que si ni sortim... Per què no vam deixar l'illa a l'Ajuntament?, vull dir, l'Ajuntament a l'illa; no, l'enemic a l'Ajuntament...? Vinga, cavalquem, cavalquem, fins a ficar-nos en el portal, en el portal municipal! L'Argeligogu xiulava pitjor que la turuta d'un corneta; fent versos se'ns assecaven les meninges. Uns hi posaven un reble, d'altres, un altre. Els ajuntaments nostres seran si l'esquerra votaràs...

Quan parlava dels ajuntaments que, de camí cap a aquestes primeres eleccions, encara eren franquistes malgrat ser en la transició democràtica, en Jordi Borja ens va dir que els alcaldes, igualment franquistes, no van fer-hi res, i que els que hi van fer alguna cosa haurien de ser a la presó pel que hi van fer.

En Cranes anomenava "alliçonadors" aquests assessors tècnics sobre matèries municipals. No entenia gran cosa del que garlaven, únicament que

les qüestions dels ajuntaments són més assumptes financers que altra cosa. Si hi ha peles, hi ha Ajuntament; si no hi ha peles, no solament no n'hi ha, sinó que no val la pena que n'hi hagi.

Després va deixar d'anomenar-los "alliçonadors" i passà a denominar-los "ensinistradors d'alcaldes", perquè es dirigien més que res al cap de llista, en aquest cas, ell. Una vegada va fer la classe un noieta de l'Ajuntament de Barcelona, ja funcionari malgrat la seva joventut. Va parlar dels Ajuntaments per dins, que eren com els melons, la majoria cogombres. Havien d'apropiar-se els cogombres i convertir-los en arrop. En Cranes deixava de recordar-ho tot al cap d'un moment que li ho haguessin explicat. Tenia una facultat sorprenent per a quedar-se en blanc, abstret, i llançar els pensaments a navegar pels espais siderals del seu desbloqueig. No sabia per què, però, llavors, només pensava en les metes de la Marisa i en la panotxa del seu entrecuix. Un dia ho va confessar a l'Agustí Sala, allò que no entenia res, no pas això de la panotxa, i l'altre li va dir: no et preocupis, que ja et protegirem. Ells havien estat alerta de l'Ajuntament d'Ells en els últims temps, sense perdre's cap dels plens, tafanejant, estirant la llengua, indagant, i el coneixien tot com el palmell de la mà o, més que de la mà, de la manassa. Aguantava les lliçons teòriques perquè les havia imposades el partit i perquè, mira, alguna cosa s'aprenia. Però el que deia en aquell moment el tòtil eren sonsades.

El tòtil remugava confidencialment i silenciosament que als ajuntaments existeixen tres càrrecs clau procedents de l'administració central, que els hi col·locava inapel·lablement, i que són els fiscalitzadors d'aquest poder a tots els municipis: el secretari, l'interventor i el pagador. Existia un quart càrrec nomenat per aquell sistema centralista, però era innocu i no els havia de preocupar: el director de la banda municipal. Es van posar a riure. A l'Ajuntament d'Ells no hi havia banda. En Cranes tenia la facultat de mirar l'interlocutor astorat com un mussol i fer veure que l'escoltava, mentre que en realitat només veia la panotxa entreoberta, rossa i castanya de la Marisa —la Lola la tenia canosa; la Guiomar la devia tenir negra—, tal i com la hi havia vista aquell matí.

Va ser un 4 de febrer que presentaren la seva candidatura municipal comunista a Ells. El local era escola i església alhora. Un projector de cine descansava sobre l'ara de l'altar. Havien de passar una pel·lícula sobre Ells. Ells constava de sis districtes. En alguns, un 80% de la població era de procedència immigrant. Quan van arribar al local, una militant, vídua, hi passava l'escombra. Tenia fama de xamosa. Es va acostar a l'estufa. Estufant-se la faldada recità: *toma, amor mío, ya que pasas hambre, que no pases frío*. Rigueren.

El local es va omplir de gom a gom i això produïa eufòria. Van parlar en Jaume Ferrer, en Cranes, i en Guti, secretari general del PSUC. En Ferrer

va traçar una sinopsi estratègica. Esplaià projectes: detenir el creixement d'habitatges, anàrquic i especulatiu, adquirir terrenys, potabilitzar els solars mentre no s'hi edificava... Quan van llegir la llista dels candidats, en citar el nom d'en Cranes en primer lloc, esclatà una ovació delirant. En Cranes ja es va veure alcalde. Es va continuar aplaudint la llista. També van aplaudir d'allò més el nom d'en Ray, un altre independent, capellà. Els independents tornaven bojós els militants. Era com dir: ells no tenen cap obligació i mira el que són capaços de fer... Com a rúbrica i punt final es va cantar. Va començar entonant l'Argeligogu. Xiulava com els cornetes i cantava com els grills. Ningú no el seguia. Tothom estava desconcertat, com si allò no coincidís amb el programa, fins que algú notà dins seu la llum de la revelació. Òndima! Però si canta *La Internacional!*

Bé. A més de veure-li —tocar-li i tastar-li— la panotxa, el dia del tòtil, al matí, havia menjat amb ella a Vallvidrera i ella l'acostà al local del PSUC d'Ells, carrer d'Apel·les Mestres, 96. Va arribar amb temps de sobra, es va ficar en un bar a prendre's un Chinchón i després un altre. Només hi havia un paio al bar, a part de la mestressa i d'una vella que ja marxava. En Cranes era home de bar, més que pel que s'hi beu, pel que la gent hi explica. Un dels dos païos explicava que se li havia “incendiat” la sang per una cosa que havia presenciada. Deia “incendiat” per “encès”. Un fill pegava al seu pare i la guàrdia civil ho presenciava sense intervenir-hi, i a ell se li “incendiava” la sang perquè per causa de la guàrdia civil no podia fer-hi ni dir res, perquè encara se l'hauria carregada ell... La vella, camí de la porta, només deia: “Hòstia! Hòstia! Hòstia!...”

La revelació es va transmetre a tothom quan va haver-hi la presentació de llistes i tothom aixecà la mà tancada i van empalmar i van seguir *La Internacional*. Al fons, sobre l'altar, paral·lel al Crist, un nen aixecava també el puny. El seu braç era com una prolongació de l'altre braç crucificat...